

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Secunda. In quo consistat concursus Dei, cum quo concurrit cum causis secundis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

Instatur: Si in omnibus causis secundis deberet supponi concursus divinus, sequeretur, quod nulla daretur causa totalis, sed dantur causae totales; ergo ad eas non requiritur concursus Dei. *R. dist. mi.* in suo genere, seu in genere causae secundae, concedo *mi.* in omni genere, nego *mi.* Itaque licet materia & forma quaelibet in suo genere sit causa totalis, attamen ad compositum constituendum requiritur etiam causa efficiens & in liberè agentibus finis, quarum tamen utraque in suo genere est totalis causa, quare per hoc non impediuntur, quò minus maneat, & sint causae totales, quemadmodum non cessant esse causae totales, quòd cum eis concurrant astra & caeli ad varios effectus in sublimari sphaera producendos.

Urgetur: Quotiescunque duae causae totales concurrunt ad eundem effectum producendum, ponitur ab una simpliciter, ita ut nihil ponatur ab altera, ut patet in duobus baptizantibus, in duobus consecrantibus; ergo si Deus, & causa secunda totalis concurrunt, una erit superflua & nihil producet, & consequenter vel creatura nihil aget, contra dicta superius, vel non erit necessarius concursus Dei. *R. dist. ant.* Duae causae totales eiusdem rationis & in eodem genere, concedo ant. diversae rationis, & in diverso genere ac ordine, nego *mi.* Itaque quando Deus, & agens creatum effectum aliquem producant, tunc effectus indivisibiliter ab utraque dependet totalitate, ut dicitur, effectus, licet non totalitate causae.

IX.

• Secundum.

Arguitur secundò: Si Deus immediate concurrat cum causis secundis ad actiones suas producendas, sequitur, quòd etiam concurrat ad producendos actus peccaminosos, sed hoc est contra summam eius perfectionem, ergo: probatur *mi.* quia sic posset dici peccare & iniquitatis Author, quod impium est & blasphemum, ergo: *R. i. dist. ma.* deberet etiam concurrere ad actus peccaminosos commissionis, transeat in suo sensu debito; omissionis, nego *ma.* Quia haec simpliciter solum hominem respicit, adeoq; respectu horum peccatorum, quae per omissionem contingunt, nullo modo Deus est Author, unde ut solvatur obiectio, quae loquitur potissimum de peccatis commissionis, *R. 2. dist. ma.* deberet etiam Deus concurrere ad actus peccaminosos, quoad esse materiale, concedo *ma.* quoad esse formale, nego *ma.* Itaq; ad entitatem materialem peccati, puta ad occisionis actum, vibrationem nempe gladii & perfosionem, Deus concurrat, ut Causa universalis, non tamen ad eius esse formale, quod consistit in privatione debitae rectitudinis in esse, in quo homo est culpabilis, quòd non det rectitudinem suo actui, quam dare posset, si vellet, concurrente Deo, quare illa entitas occisionis, prout à Deo procedit, semper recta est, quia Deus ex sua parte semper rectè operatur. Sed

Instatur: Causa creata tunc non dat rectitudinem actui, quando ponit materiale actus, sed Deus ponit materiale actus peccaminosi; ergo Deus non dat rectitudinem, & consequenter peccat. *R. dist. ma.* quando ponit

materiale actus quomodocunque, nego *ma.* quando ponit materiale actus contra legem, concedo *ma.* Itaque quando Deus ponit materiale actus, non ponit illud contra legem, sed iuxta eam, quia non tenetur abstinere, sed potius ex ratione causae universalis concurrere.

Urgetur: Sunt quidem materiales actus intrinsecè mali, ut sunt mendacium, haeresis &c., ergo si DEUS concurrat ad actus materiales omnes, concurrat ad intrinsecè, & secundum esse materiale malos. *R. negando ant.* Quia illi actus secundum esse materiale, prout legem non recipiunt, non sunt mali, sed tantum in quantum legi subsunt, quae cum sit operatio ad extrà Dei, contingenter lata est. Plura de hac re videri possunt apud Theologos, qui hanc difficultatem ex professo & fuse examinare solent.

QUAESTIO II.

In quo consistat concursus Dei, cum quo concurrat cum causis secundis?

Quaerendo in quoniam consistat concursus Dei, aliud non intendo examinare, quam communem Recentiorum opinionem, qua putant eandem actionem esse concursum Dei, quae est causae secundae, ut proinde cum eadem actione, quae agit causa secunda, agat etiam Deus; Pars affirmativa apud Neutristas est communis: Scotistae verò hanc, vel non examinarunt, vel negativam tenuerunt, inter quos Principales sunt Pontius & Baro, cum quibus etiam Resolutivè ad quaestionem

Dico: Concursus Dei, quo concurrat cum causis secundis ad suos effectus producendos, non est eadem actio ipsius Causae secundae, sed alia concomitans. Ita Pontius & Baro.

Probatum primò: Nihil potest esse secundum suam entitatem, & eandem rationem prius simul & posterius, neque ratio movens & motum simul, sed si eadem actio, quae est causae secundae, esset etiam concursus Dei, idem secundum eandem rationem esset prius & posterius, movens & motum; ergo actio causae secundae non est concursus Dei: probatur *mi.* Quia concursus Dei est prior naturaliter concursu & actione creaturae; ergo si actio causae secundae esset concursus Dei, idem esset prius & posterius, movens & motum: probatur ant. ex Doctore 1. d. 8. q. 5. n. 26. ubi ait: *Nulla causa causat, nisi prima Causa causante causatum ejus, & hoc prius naturaliter, idem docet Aristoteles 7. & 8. Phyl.* Confirmatur haec ratio: Per concursum suum Deus adjuvat, excitatq; creaturam ad agendum; ergo concursus ipsius non est ipsa actio creaturae, seu causae secundae, probatur consequentia: Implicat, ut idem sit auxilium & excitatio ad seipsum, ergo: probatur, ant. quia si idem est excitatio & auxilium cum actione, non est potior ratio, quare unum potius dicatur auxilium & alterum actio, cum utrumq; idem sit, & sic non videtur ratio, quare concursus Dei dicatur auxilium causae secundae ad agendum, quam actio causae secundae dicatur auxilium & excitatio ad agendum Deo, & consequenter fatendum

fatendum est, concursum Dei non esse eandem actionem causae secundae.

Probatur Conclusio secundò:

Si Concurfus Dei esset eadem actio, quae est causae secundae, sequeretur, Deum omnia, quae ad extra agit, efficere, sed hoc dici nequit, cum Deus non concurrat, nec in genere causae materialis, nec in genere causae formalis; ergò non est actio causae secundae concurfus Dei cum creatura: probatur sequela: Quia si Deus agit actione creaturae, sequitur, quòd dum parens generat Filium, Deum quoque efficere Filium generatione, & non per aliam efficientiam, cum actio, quae Pater agit, sit generatio; ergò etiam actio, quae Deus agit, erit generatio, alioquin non esset eadem actio.

Probatur tertio: Quotiescunq; duae

causae subordinatae concurrunt ad eundem numero effectum producendum, non concurrunt eadem actione sed diversa; ergò etiam, quando Deus concurrat cum causa secunda ad effectum aliquem efficiendum, non fiet eadem actione: ant. patet de intellectu & objecto concurrentibus ad intellectionem: probatur consequentia, quia nullum accidens potest esse in duobus subjectis, imò Deus est incapax omnis accidentis, sed actio est accidens relativum, quae in agente subjectari debet; ergò, quando DEUS cum causa secunda concurrat ad effectus suos producendos, non praestat hoc eadem actione: Sed in contrà, (& est communis replica, potissimumque Adversariorum fundamentum.)

Arguitur: Actio creaturae dependet &

à Deo, sed non dependet ab illo per aliam actionem; ergò immediatè egreditur à Deo: probatur ma. cum actio sit quid creatum, omne autem creatum dependet à Deo: mi. etiam est certa, ex communi axiomate Philosophico, quòd ad actionem non detur actio, quemadmodum nec ad motum motus: ex consequentia & toto argumento sic subsumo; sed illa actio etiam est creaturae & causae secundae ut supponitur; ergò eadem actione concurrat Deus, & causa secunda ad suos effectus. R. Negando mi. ad cuius probationem dico, illud axioma verum esse de eodem supposito, ut sensus sit: Idem agens non efficere suam actionem per aliam actionem, quae ab ipso egrederetur, non tamen, quòd aliud suppositum non possit in illam influere. Sed

Instatur: Si Deus influit in actionem

causae secundae vel in illam solam, vel etiam in effectum ejus, si in illam solam; ergò non influit in omnes effectus causarum secundarum immediatè, immediatione: suppositi & virtutis simul, quia influit, seu concurrat tantum ad actiones causarum secundarum: si verò dicatur, quòd effectum quoque attingat, tunc sequitur, quòd Deus bis eundem effectum producat, semel in actione, & semel in ipso effectu, quod enim est causa causae, est causa causati. R. utrumque dici posse, & si primum dicitur, tunc ad rationem oppugnationis, respondeo, illam non convincere, quia sicut ignis est verè causa alterius ignis, licet inter unum & alterum me-

F. Amandi Hermann Physica.

diet actio & passio, sic quoque causa secunda potest esse causa immediata suorum effectuum, licet actio productiva accipiat esse à Deo Si verò secundum tenetur, tunc dico, quòd concurfus, qui influit in actionem, non sufficit, ut ipse effectus ponatur, sed etiam ulterius requiritur concurfus, qui influat in ipsum effectum, adeoq; non bis influet, sed semel, eo scilicet concurfu, quo attingit effectum.

Urgetur: Ex hac responsione sequere-

tur, Deum aut inaniter, aut plus quam secundam causam laborare, quòd est inconveniens, quia alioquin dici posset, causas secundas exactiorem agendi modum invenisse, quam primam, quòd sacrilegum est. Sed R. negando sequelam, quia etiam ab ipsis causis secundis egrediuntur actio & terminus, & tamen per hoc non dicuntur inaniter, vel superflue laborare; Et ulterius, actio creaturae respectu Dei non est modus, sed est effectus, unde ab ipso egredi potest vel debet, sicut quicumque alius effectus. Quòd si tibi hoc difficile videtur, responde cum Pontio ad principale argumentum, non esse necesse, quòd omnia relativa immediatè egrediuntur à Deo, sed tantum, quae fiunt per veram, & realem actionem & Physicam efficientiam, nec hoc est favere sententiae Durandi, ut existimat Baro.

QUAESTIO III.

*An Concurfus Dei sit praedeterminatio
Causarum secundarum?*

Famosa est non modò nunc, ut plures

autumant, sed fuit etiam olim haec materia praesentis quaestions, tum secundum se, tum etiam eò, quòd plures alias & solemnissimas controversias involvat, compositionem liberi arbitrii cum gratia Divina, providentiam & praescientiam Dei, praedestinationem, & scientiam mediam Molinianam, secundum quam nova & recens dici poterit: Unde eam ita tractabo, ut Theologis non praedudicem, cum secundum se hujus loci & fori sit: Sensus itaque tituli est, an concurfus Dei cum causa secunda sit quid realitè impressum à Deo causae secundae, veluti aliquid necessariò praerequisitum ad hoc, ut agat, per modum alicujus qualitatis infusae, quae posità causa secunda necessariò debet agere, sive sit libera, sive naturalis, quaq; e contra non posità causa secunda non potest agere, & producere suum effectum, quam qualitatem vocare solent Authores, praemotionem & praedeterminationem Physicam, multisq; aliis titulis, Physicam verò, quia illam qualitatem quid Physicum esse putant. Sententiam affirmantem amplectuntur Thomista, eamq; Recentiores eorum defendunt mordacitè, existimantes, hanc esse Divi Thomae mentem, qui tamen in duplici sunt via, nam aliqui asserunt, Deum, praeter infusionem hujuscemodi qualitatis, non habere alium ullum influxum in effectum causae secundae, quod qui asserunt, necessariò fateri debent, Deum non concurrere ad omnes effectus causarum secundarum immediatè immediatione suppositi, sed tantum immediatione virtutis.

I.
Ingressus est
quaestionem.

Kkk 2

Alii,